

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

*Aug. in epi.
54. ad Mace
donium.*

penfatio: sed delicti exprobratio & abominatio, cū satisfationis desiderio. Demit n. iniuste quis alicui, quod restituere non valet, vt oculum, vel vitam & huiusmodi: & tñ si pœnituerit peccati, cum amore cōdignæ satisfationis, veniam habet. Nec ideo quisquā putet, qui rē alienam iniuste abstulerit, quā reddere pōt, de illo peccato pœnitere ac veniam cōsequi, nisi restituat ablatum. Quandiu n. res propter quam peccatum est, non redditur si reddi potest, non agitur pœnitentia, sed fingitur.

DE TRIBVS QTÆ IN POENITENTIA
consideranda sunt.

DISTINCT. XVI.

*Chry. de pœ-
nitent. di. 1.
perfecta.*

IN perfectione a. pœnitentiæ, tria obseruanda sunt, sc. compunctio cordis, confessio oris, satisfactio operis. Vnde Ioan. Os aureum: Perfecta pœnitentia cogit peccatorē omnia libenter ferre: in corde eius cōtritio, in ore confessio, in opere tota humilitas. Hæc est fructifera pœnitentia, vt sicut tribus modis Deum offendimus, sc. corde, ore, & opere, ita tribus modis satisfaciamus. Sunt n. tres peccati differētię, vt ait Aug. & in corde, & in facto, & in consuetudine, tanquā tres mortes. Vna quasi in domo, sc. cum in corde consentitur libidini: Altera quasi prolata iam extra portam, cū in factum procedit assensio: Tercia eū vi malæ cōsuetudinis tanquā mole premitur animus, vel noxię defēsionis clypeo armatur, quasi in sepulchro iam scētēs. Hæc sunt tria genera mortuorum, quę De⁹ legitur suscitasse. Huic ergo triplici morti, triplici remedio occurritur: cōtritione, cōfessione, satisfatione. Compunctio nobis cōmendatur ibi, Scindite corda vestra, & nō vestimēta vestra. Cōfessio, ibi, iustus in principio sermonis accusator est sui. Verē n. confiterur, qui se accusat, qui execrando malum sibi imputat. Et ibi, Effundite coram illo corda vestra. Et iterū. Confitemini alterutru peccata vestra,

*Aug. ser. do-
mini, in
monte. lib.
1. tomo 4.*

vestra. Satisfactio à Ioā. præcipitur, & vbi ait, Facite dignos fructus pœnitentiæ, sc. vt secundum qualitatem & quantitatem culpæ sit qualitas & quantitas pœnæ. Non n. par debet esse fructus boni operis eius, qui nihil vel minus peccauit, & eius qui grauius cecidit. Ideo discretio Pœnitenti valde necessaria est, vt illa gerat quæ tradit Aug. dicens. Cōsideret qualitatem criminis, in loco, in tēpore, in perseuerantia, in varietate personæ: & quali hoc fecerit tētatione & in ipsius vitij multiplici executione. Oportet n. penitere fornicantē secundum excellentiam sui status vel officij, vel secundum modum meretricis, & in modum operis sui: & qualiter turpitudinē egerit, si in loco sacro, si in tēpore orationi cōstituto, vt sunt festiuitates & tēpora ieiunij. Cōsideret quantum perseuerauerit, & defleat, quod perseueranter peccauerit: & quanta victus fuerit impugnatione. Sunt n. qui non solum non vincuntur, sed vltro se peccato offerunt: nec expectant tētionē, sed præueniunt voluptatem. Et pertractet secū, quam multiplici actione vitij delectabiliter peccauit. Omnis ista varietas cōstenda est & deflenda, vt cum cognouerit quod peccatū est, cito inueniet Deum sibi propitium. In cognoscendo augmentum peccati, inueniat cuius ætatis fuerit, cuius sapiētiae & ordinis. Immoretur in singulis istis, & sentiat modum criminis, purgans lachrymis omnē qualitatem vitij: defleat virtutem, qua interim caruit. Dolendum est enim non solum quod peccauit, sed quia virtute se priuauit. Defleat etiam, quoniam offendens in vno, factus est omnium reus: Ingratus n. extitit, qui plenus virtutibus Deum omnino non timuit. In hoc n. quisque peccator sit culpabilior, quo est Deo acceptior. Ideo enim Adam plus peccauit, quia non omnino abundauit. Alio ē modo, offendens in vno factus est omnium reus: quia omnis virtus patitur de-

*Iobelis 2. g**Prou. 18. o**Psal. 61.**Iacobi 5. d**Matth. 3. b**Luca. 3. b**Aug. ca. 14.**li. de vera &**falsa pœnit.**tomo 4.**Iacobi 2. b**Ibid. c. 15. ad**principium.*

trimētum ab vno vitio. Ponat se omnino in iudicio & potestate sacerdotis, nihil sui reseruās sibi: vt omnia eo iubēte paratus sit facere pro recipienda vita animæ, quæ faceret pro vitāda corporis morte: & hoc cum desiderio, quia vitam recuperat infinitā. Cum gaudio n. facere debet immortalis futurus, qui faceret pro differēda morte moriturus: semper deprecetur Deum: offerat Deo mentem & cordis contritionem: deinde & quoad pōt, det de possessione: & tunc si quid offerat, securus offerat. Respexit Dñs. ad Abel, & munera eius. Prius dicit Abel, quā ad munera eius. In iudicio ergo cordis cōferenda est eleemosyna tribuētis. Nec considerandum est quantum, sed qua mente, qua affectione dat, quid potest. Qui ergo sua peccata redimere vult tēporalium oblatione, prius offerat mentem. Caueat etiā ne ductus verecundia, diuidat apud se confessionē, vt diuersa diuersis velit sacerdotibus manifestare. Quidā n. vni celant, quod alteri manifestandum conseruāt: quod est se laudare, & ad hypocrisim tēdere & semper venia carere: ad quā per frustra putat peruenire. Caueat etiā ne prius ad dominicum corpus accedat, quam cōfortetur bona cōscientia, & doleat, quod nondum audeat sumere, quē multum desiderat cibum salutarē. Cohibeat etiā se à ludis, à spectaculis seculi, qui perfectā vult consequi remissionis gratiā. Isti sunt digni fructus pœnitentiæ, animā captiuam elaqueantes & in libertate seruātes. Et infra, Quærat anima dignos fructus, & si non dignos pœnitentiæ. Sunt n. digni fructus virtutum, qui non sufficiunt pœnitentibus. Pœnitentia n. grauiores postulat, vt dolore & gemitibus mortuus impetret vitam. Ex his ostenditur, qui sint digni fructus pœnitentiæ, quibus vera satisfactio expletur: & quod nō omnes digni fructus sunt digni fructus pœnitentiæ: quod de illa pœnitentia intelligitur, quæ maiorum est
 cri mi-

Gen. 4. b

*Aug. ibid.
cap. 15.*

criminum. Non enim sufficiunt grauius delinquentibus, quæ sufficiunt minus vel parum peccantibus.

Quæ sit falsa satisfactio. B

Et sicut sunt digni fructus pœnitentiæ, ac vera satisfactio: ita & digni fructus, & falsa satisfactio, i. falsa pœnitentia. Vnde Gregorius. Falsas pœnitentias dicimus, quæ nõ secundum auctoritates sanctorum pro qualitate criminum imponuntur. Ideoque miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod sine peccato exerceri nõ possit, si culpis grauioribus irretitus ad pœnitentiã venerit, vel qui bona alterius iniuste detinet, vel qui odiũ in corde gerit: recognoscat se verã pœnitentiã non posse peragere, nisi negotium relinquat, vel officium deserat, & odium ex corde dimittat, & bona quæ iniuste abstulit, restituat. Nec tamen desperet, interim quicquid boni facere potest, hortamur vt faciat, vt Deus cor eius illustret ad pœnitentiã. Cum sit pœnitentia interior & exterior, de vtraque per præmissa satis apparet, quæ sit vera, & quæ sit falsa.

De tribus actionibus pœnitentiæ. C

Prædictis vero ad adiiciendum est, quod tribus modis agitur pœnitentia: ante baptismum scilicet de prioribus peccatis: post baptismum de grauioribus quæ post committuntur. Est etiam pœnitentia venialiũ quotidiana: quæ etiã humilium est, & perfectorum. Vnde Aug. Tres sunt actiones pœnitentiæ quas mecum eruditio vestra recognoscit. Vna est quæ nouum hominẽ parturit, donec per baptismum omnium prædictorum ablutio fiat peccatorum: quia nullus suæ voluntatis arbiter, nisi pœniteat eum veteris vitæ nouã inchoare potest, à qua paruuli sunt immunes cum baptizantur, quia nondum possunt vti libero arbitrio: quibus tamẽ ad remissionem originalis peccati prodest eorum fides, à quibus offeruntur. Altera est actio pœnitentiæ post baptismum, quæ fit pro illis peccatis, quæ

Greg. 7. de
pœnit. dist.
1. c. Falsas.

Aug. bo de
utilitate &
necessitate
pœnitentiæ
qua est. 50.
in to. 10. &
li. de medic
na pœnitentiæ,
ca. 7.
tomo 9.
Exod. 20. b
Acto. 2. f

legis decalogus cōtinet. Agunt ergo homines pœnitentiam ante baptismum de peccatis prioribus, ita tamen vt èt baptizentur: sicut Petrus ait, Agite pœnitentiã, & baptizetur vnusquisq; vestrum in nomini Dñi, &c. Agunt èt pœnitentiã, si post baptismum ita peccauerunt, vt excommunicari & recōciliari postea mereantur. Est etiã pœnitentiã bonorum & humilium fidelium pene quotidiana: in qua pectora tundimus dicentes. Dimitte nobis debita nostra, &c. Neq; ea nobis dimitti volumus, quæ dimissa nobis in baptismo nō dubitamus: sed illa quæ humanæ fragilitati, quamuis parua tamē crebra surrepunt, quæ si collecta contra nos fuerint, ita nos grauabunt & oppriment, sicut vnum aliquod grande peccatū. Quid n. interest ad naufragium, an vno grandi fluctu nauis operiatur & obruatur, an paulatim surrepens aqua in sentinã per negligentiu culpã impleat nauē, & submergatur? Ideo ieiunium, & eleemosynæ, & orationes inuigilēt: in quibus cū dicimus. Dimitte nobis debita nostra, &c manifestam⁹ nos habere, quod nobis dimittatur: & in verbis humiliantes animas nostras, quotidianã agere pœnitentiã nō cessam⁹.

De satisfactione venialium.

Quæ a. pro venialibus sit satisfactio sufficiens, Aug. insinuat ita inquiring in Enchiridio. De quotidianis & breuib; leuib; peccatis, sine quib⁹ hæc vita non ducitur, quotidiana oratio fidelium satisfact: Eorum n. est dicere, Pater noster quies in cælis, &c. Delet omnino hæc oratio minima & quotidiana peccata. Delet & illa à quib⁹ vita fidelium èt scelerate gesta, sed pœnitēdo in melius cōmutata discedit. Sicut veraciter dicitur, Dimitte nobis debita nostra: ita & veraciter dicatur, Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, ita sic fiat, & dicitur: quia & ipsa eleemosyna est, veniã petentib⁹ omnino ignoscere. Ex his aliisq; præmissis iã facile

est in-

Matth. 6. b

Matth. 6. b

*Aug. ca 71.
in tom. 3.*

Matth. 6. b

est inte
tisfacti
& eleer
quan
qua co
vero p
sed mu
Aug. ac
in mel
de his,
tia do
cordis
TRIA
Pr

Hic
rit
fessio
alicui
fiteri
sta va
uerfa
pene
enim
ne op
illa fa
confe
tione
fite
adue
expo
pud
pieta
dimit
Item
tit se
ipsu

est intelligere, quæ pro venialibus sit exhibēda satisfactio. Sufficit n. dominica oratio cum ieiunio & elemosynis: sic tamē, vt præcedat cōtritio aliquantula, & ad datur cōfessio si adsit facultas: de qua confessione post tractabitur. Pro grauioribus vero peccatis hæc est in satisfactione adhibēda sūt, sed multo vehemētius atq; districtius: quia vt ait Aug. ad agendam pœnitentiam non sufficit mores in melius cōmutare, & à malis factis recedere nisi de his, quæ facta sunt satisfaciatur Dño per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per cōtritionis sacrificium, cooperantibus elemosynis.

TRIA PROPONUNTUR QUÆ RENDA:

Primum an sine confessione dimittatur peccatum.

DISTINCT. XVII. A

Hic oritur quæstio multiplex. Primo enim queritur, Vtrum absque satisfactione, & oris confessione, per solam cordis contritionem peccatū alicui dimittatur? Secundo. An alicui sufficiat cōfiteri Deo sine sacerdote? Tertio, an laico fideli facta valeat confessio? In his enim etiam docti diuersa sentire inueniuntur: quia super his varia, ac pene aduersa tradidisse videntur doctores. Dicunt enim quidam, sine confessione oris, & satisfactione operis neminem à peccato mundari, si tempus illa faciendi habuerit. Alii vero dicunt, ante oris confessionem & satisfactionem in cordis contritione peccatū dimitti à Deo, si tamen votum confitendi habeat. Vnde propheta, Dixi, confitebor aduersum me iniu. m. do. & tu re. im. & c. Quod *Psal. 31.* exponens Cassiod. ait. Dixi, id est, de liberaui apud me, quod confitebor, & tu remisisti. Magna *In Cassiod.* pietas Dei, qui ad solam promissionem peccatum *& gloss. orat.* dimiserit. Vorum enim pro operatione iudicatur. *in eundem.* Item Augustinus. Nondum pronunciat, promittit se pronunciatum, & Deus dimittit: quia hoc ipsum dicere, quoddā pronunciare est corde. Nōdum